

Schippers van weleer

Door Corine Nijenhuis

Jan Visser (67) Schipper 1966-1974

Jan Visser heeft op heel wat schepen gevaren, maar er nooit een bezeten. Dat lag in de familielij. Vader was zetschipper: bietencampagne, graancampagne en tussendoor de beurs. Maar toen de eigenaar zijn klipper verkocht, vertrok de familie naar de wal. Vader Visser ging werken voor een proviandbedrijf van zeeschepen, Jan ging graag mee.

Varen zat in zijn jongensbloed, maar toen hij op zijn 14de van school kwam, was hij te jong om direct het water op te gaan. Jan wilde naar de schipperschool, maar het geld ontbrak. Rederij Van Ommeren bracht de oplossing. Het bedrijf betaalde Jan's opleiding in ruil voor vier jaar varen na afloop. In 1964 begon hij op de Rijn- en binnenvaartschool Oranje Nassau. Daar zwoegde hij op 'reglementen' en 'theoretische navigatie'. Op het internaat was de helft van de leerlingen 'van de wal'. De school was streng. Iedereen droeg een uniform en had een werkpak: een kiel en blauwe broek. 'Als we naar huis gingen moest alles netjes: schoenen gepoetst, pluisjes van pak, petje op.' Als ze al naar huis gingen. Op een slecht gemaakte opdracht volgde

straf tijd. Uren die afgingen van het vrije weekend. 'Soms had je gedurende de week wel zes uur opgespaard. Dan kon je zaterdag niet meer naar huis.'

Scheepsjongen

Na twee jaar verliet hij de school als lichtmatroos, al heette dat toen scheepsjongen. Hij meldde zich bij Van Ommeren. Op kantoor gaven ze hem een plattegrondje en een busnummer: Jan vertrok naar Duisburg waar zijn eerste schip wachtte. Een sleepschip van 1500 ton. 'Ik wist niet wat ik zag, zo'n groot ding!' De Batavia stamde uit 1929 en had geen elektriciteit. 'Alles ging met petroleum.' Een marifoon was er niet. Communicatie met de sleepboot verliep per vlag. Als die half stok hing, moest de sleper stoppen. 'Als die 't zag tenminste. Soms voer die gewoon door!' De dag werd beëindigd op het teken van een bel. Drie slagen in een kwartier: 'Bij de derde kon je ankeren.'

Het was een mooie tijd, maar Jan begreep dat hij op het sleepschip niet vooruit kwam. Na een 14-daagse cursus stapte hij op een motorschip. 'Daar werd ik losgelaten in de machinekamer.'

Duwbootje

Het ging naar genoegen, al werd Jan het gereis om thuis te komen snel beu. Dat het erger kon, bleek toen Van Ommeren hem inzette als aflosser. De firma wilde dat

iedereen op elk type schip kon varen. Jan, inmiddels stuurman, moest wekelijks verkassen. Na een half jaar had hij het gezien en stapte op een smeeroilietanker. Ze voeren op Zeeland. Allemaal leuk, maar om kapitein te worden moest hij volgens Van Ommeren toch echt de Rijn op. Op een duwboot. '15 meter, de kleinste die ze konden verzinnen.' Het was pittig, vooral toen de continuvaart werd ingevoerd, acht uur op, acht uur af. 'Na 14 dagen was je versleten.' In zijn vrije week was hij de eerste dagen een dood vogeltje. Dat veranderde niet toen hij ging varen op een grotere duwboot en vervolgens een koppelverband. Zijn vrouw, Jan was inmiddels getrouwd, vond dat maar niks. Toen

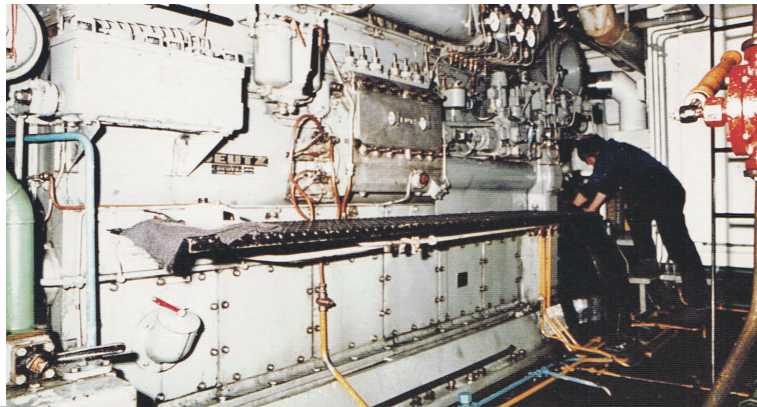
Jan een baan kreeg aangeboden in een nautisch bedrijf, juichte ze het toe. Al was het begin moeilijk. Jan miste de vrijheid: de gestructureerdheid van een baan met vaste werktijden vond hij benauwend. Vooral die eerste zomer, toen het 'bloedziekend' heet was. Maar in de winter zag hij de voordelen. 'Toch wel lekker bij de kachel, dacht ik dan.' Maar het water liet zich niet uit het bloed jagen. In 1999 ging Jan weer varen, als vrijwillig schipper op stoomsleepboot Dockyard V: 'Als vanzelf, alsof ik niet weggeveest ben.'

Kent u iemand die beslist niet in deze serie mag ontbreken? Neem dan contact op met de redactie, of mail naar corine.nijenhuis@planet.nl

Schrijfster en beeldend kunstenares Corine Nijenhuis schreef onder meer de non-fictie roman 'Een vrouw van staal', waarin zij niet alleen de geschiedenis van haar eigen varende woonschip, maar ook die van de Nederlandse binnenvaart van 1901 tot nu vastlegde. Ontmoetingen met oud-schippers tijdens lezingen naar aanleiding van dit boek, leverden een serie nieuwe verhalen op, die tweewekelijks in Schuttevaer verschijnen.

www.corinenijenhuis.com

Jan Visser kwam al snel na zijn opleiding in de machinekamers van Van Ommeren terecht.